

การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรม
อัญมณีและเครื่องประดับของไทย

นางสาว สุปินดา วัฒนรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-555-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYSIS OF EXPORT POTENTIALS OF THAILAND'S GEMSTONE
AND JEWELRY INDUSTRY

Miss Supinda Wasinrat

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of economics
Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-555-3

สุพินดา วัฒนรัตน์ : การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย (AN ANALYSIS OF EXPORT POTENTIALS OF THAILAND'S GEMSTONE AND JEWELRY INDUSTRY) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์, 168 หน้า. ISBN 974-633-555-3

การศึกษานี้มุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะของการศึกษาค้น (1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัย หรือตัวกำหนดความมีศักยภาพของการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย (2) เพื่อวัดหรือประเมินผลถึงความมีศักยภาพของการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย (3) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อความมีศักยภาพในการส่งออกของอุตสาหกรรมนี้ และ (4) เพื่อใช้ความรู้และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวมาข้างต้น ในการให้ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ไขปรับปรุงการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ให้มีขีดความสามารถและศักยภาพยิ่งขึ้น โดยกรอบการศึกษาวิเคราะห์อยู่บนพื้นฐานทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share Model)

ผลที่ได้รับจากการศึกษาวิเคราะห์พบว่าไทยสามารถส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับเพิ่มขึ้นในทุกรายการ แสดงว่าประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในตลาดโลกได้ ในส่วนตลาดสำคัญที่ทำการศึกษาค้น ได้แก่ เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมัน ฮองกง อิสราเอล ญี่ปุ่น สิงคโปร์ สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่าประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับได้เพิ่มขึ้นในแทบทุกตลาดที่ทำการศึกษาค้น เว้นสหราชอาณาจักร โดยเหตุปัจจัยที่ทำให้สินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นในตลาดเหล่านี้ได้มาจากการขยายตัวของตลาดโลก ผลจากส่วนประกอบของสินค้า และผลจากความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนั้นแล้วผลจากการศึกษาวิเคราะห์อื่น ๆ อีก พบว่าปัจจัยสำคัญอื่นที่กำหนดศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ได้แก่ วัตถุดิบ แรงงาน เทคโนโลยี และการออกแบบ ปัจจัยทั้งสี่ล้วนมีส่วนส่งเสริมการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยให้มีความมีศักยภาพและขีดความสามารถมากขึ้น

ภาควิชา ..... เศรษฐศาสตร์ .....
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา ..... 2538 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... สุพินดา วัฒนรัตน์ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##C660234 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: EXPORT POTENTIALS/GEMSTONE AND GEWELRY

SUPINDA WASINRAT : AN ANALYSIS OF EXPORT POTENTIALS OF THAILAND'S GEMSTONE AND JEWELRY. THESIS ADVISOR:ASSOC. PROF. SUTHIPHAND CHIRATHIVAT, Ph.D. 168 pp. ISBN 974-633-555-3

This study aims to analyse the export potential of Thailand's gemstone and jewelry industry with the particular objectives as follows: (1) to study factors determining the export potential of thailand's gemstone and jewelry industry (2) to evaluate the export potentials of Thailand's gemstone and jewelry industry (3) to study problems and obstacles affecting the export potentials of this industry and (4) to apply knowledge and information from the analysis as appeared in the suggestions to further improve in the export potentials of Thailand's gemstone and jewelry industry. The conceptual and analytical framework of this study is based on the theory of comparative advantage and the constant market share model applied especially for the study of Thailand's gemstone and jewelry industry.

The results obtained from the study have shown that Thailand can continue to increase the exports of gemstone jewelry in almost all of the items. This shows that Thailand is able to compete with other countries in the world market. For a member of major markets investigated in this study, namely Belgium, France, Germany, Hongkong, Israel, Japan, Singapore, Switzerland, United Kingdom and United States, Thailand can still expand the exports of gemstone and jewelry into these markets with the exception of the United Kingdom. Major factors contributing to the increase of Thailand's exports of gemstone and jewelry are the growth of the world market, commodity composition effect and competitive effect.

In addition, this analysis found that other major factors determining export potentials of Thailand's gemstone and jewelry industry were raw materials, labour, technology, and design. All these four factors have played a role in promoting the export potential and capability of this industry as well.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

ลายมือชื่อนิตินิต สุนทร ชินโต

สาขาวิชา -

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆของการทำวิทยานิพนธ์มาด้วยดีตลอด นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ วิบูลย์ติกุล ประธานกรรมการ พร้อมทั้งกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีวรรณ สายบัว และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนโกมุท ที่ได้ร่วมกันเสนอความคิดและแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณคุณพรทิพย์ โรจนธำรงค์ เจ้าหน้าที่กองวิเคราะห์และประมาณการเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คุณชนัญญ์ มาลีศรีประเสริฐ ผู้จัดการสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ และคุณอัครวุฒิ มุรธาทิพย์ ผู้จัดการฝ่ายผลิตภัณฑ์บริษัทโกลด์มาสเตอร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและอนุเคราะห์ข้อมูลต่างๆในเรื่องที่ศึกษา

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขอขอบความสำเร็จนี้แต่คุณพ่อ คุณแม่และน้องชายทั้งสองคนที่เป็นผู้ให้กำลังใจและสนับสนุนการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเพื่อนๆที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับผิดแต่เพียงผู้เดียว

สุพินดา เวศินรัตน์

มีนาคม 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1. ความสำคัญของการศึกษา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	15
3. ขอบเขตการศึกษา.....	16
4. วิธีการศึกษาวิเคราะห์.....	13
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	17
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	18
2. แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการวิเคราะห์ของการศึกษา.....	19
และผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
1. แนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ...	20
2. ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ.....	22
3. แนวความคิดเกี่ยวกับส่วนแบ่งตลาด.....	23
4. ผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3. ความรู้และข้อมูลโดยทั่วไปเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและตลาด.....	37
อภุมณีและเครื่องประดับของไทย.....	

บทที่	หน้า
1. ด้านอุปทานอัญมณีและเครื่องประดับของไทย.....	37
2. ด้านตลาดอัญมณีและเครื่องประดับของไทย.....	57
3. บทบาทของภาครัฐบาลและเอกชนในการพัฒนา..... อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ.....	79
4. ผลของการศึกษาวิเคราะห์.....	90
1. ลักษณะและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาด.. ของการค้าสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับในตลาดโลก...	90
2. การพิจารณาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ.... และผลการวิเคราะห์แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่.....	102
3. ปัจจัยอื่นๆที่กำหนดศักยภาพของการส่งออกอัญมณีและ.... เครื่องประดับของไทย.....	122
5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	147
1. สรุป.....	147
2. ข้อเสนอแนะแนวทางดำเนินการเพื่อการพัฒนา..... อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย.....	155
บรรณานุกรม.....	163
ประวัติผู้เขียน.....	168

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ...	3
2	มูลค่าเพิ่มของอัญมณีและเครื่องประดับ.....	4
3	มูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยปี 2531-... 2537.....	5
4	สินค้าออกสำคัญของไทย 10 อันดับปี 2531-2537.....	6
5	มูลค่าการส่งออกพลอยที่ยังไม่ได้เจียรไนของไทยปี2531-... 2537.....	8
6	มูลค่าการส่งออกเพชรของไทยปี 2531-2537.....	9
7	มูลค่าการส่งออกไข่มุกของไทยปี 2531-2537.....	10
8	มูลค่าการส่งออกพลอยที่เจียรไนแล้วของไทยปี2531-2537..	11
9	มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับของไทยปี 2531-2537.....	13
10	มูลค่าการส่งออกอัญมณีสังเคราะห์และเครื่องประดับเทียม... ของไทยปี 2531-2537.....	14
11	ผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน.....	39
12	สถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภทโรงงาน.. ตั้งแต่พ.ศ. 2531-2536.....	40
13	สถิติโรงงานแต่ละประเภท จำแนกตามจำพวก ตั้งแต่... พ.ศ. 2512-2537.....	41
14	มูลค่าการนำเข้าเพชรของไทยปี 2531-2537.....	59
15	มูลค่าการนำเข้าเครื่องประดับของไทยปี 2531-2537.....	60
16	มูลค่าการนำเข้าอัญมณีสังเคราะห์และเครื่องประดับเทียม... ของไทยปี 2531-2537.....	61
17	ตลาดส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไทยปี 2532-2537.....	62
18	ตลาดส่งออกเพชรของไทยปี 2532-2537.....	64

ตารางที่	หน้า
19	ตลาดส่งออกพลอยและไข่มุกของไทยปี 2532-2537..... 66
20	ตลาดส่งออกเครื่องประดับแท้ของไทยปี 2532-2537..... 68
21	ตลาดส่งออกเครื่องประดับอัญมณีเทียมของไทยปี 2532-2537. 70
22	ตลาดส่งออกอัญมณีสังเคราะห์ของไทยปี 2532-2537..... 72
23	ขนาดและอัตราการขยายตัวของการนำเข้าอัญมณีและ..... 92 เครื่องประดับของโลกปี 2531-2535.....
24	ขนาดและอัตราการขยายตัวของการนำเข้าเพชรของโลก.... 93 จำแนกตามกลุ่มประเทศปี 2531-2535.....
25	ขนาดและอัตราการขยายตัวของการนำเข้าพลอยของโลก.... 94 จำแนกตามกลุ่มประเทศปี 2531-2535.....
26	ขนาดและอัตราการขยายตัวของการนำเข้าเครื่องประดับ.... 95 แท้ของโลกจำแนกตามกลุ่มประเทศปี 2531-2535.....
27	ขนาดและอัตราการขยายตัวของเครื่องประดับเทียมของโลก.. 96 จำแนกตามกลุ่มประเทศปี 2531-2535.....
28	สัดส่วนการครองตลาดโลกของประเทศต่างๆสำหรับเพชربي... 98 2531-2535.....
29	สัดส่วนการครองตลาดโลกของประเทศต่างๆสำหรับพลอยปี... 99 2531-2535.....
30	สัดส่วนการครองตลาดโลกของประเทศต่างๆสำหรับเครื่อง... 100 ประดับแท้ปี 2531-2535.....
31	สัดส่วนการครองตลาดโลกของประเทศต่างๆสำหรับเครื่อง... 101 ประดับเทียมปี 2531-2535.....
32	ผลการวิเคราะห์ R.C.A. ของการค้าอัญมณีและเครื่องประดับ.. 105 ของโลกปี 2531-2535.....
33	ผลการวิเคราะห์ R.C.A. ของการส่งออกเพชรของโลกปี..... 106 2531-2535.....
34	ผลการวิเคราะห์ R.C.A. ของการส่งออกพลอยของโลกปี..... 107 2531-2535.....

ตารางที่		หน้า
35	ผลการวิเคราะห์ R.C.A. ของการส่งออกเครื่องประดับแท้... ของโลกปี 2531-2535.....	108
36	ผลการวิเคราะห์ R.C.A. ของการส่งออกเครื่องประดับเทียม... ของโลกปี 2531-2535.....	109
37	ผลการวิเคราะห์แบบ CMS การเปลี่ยนแปลงการส่งออกสินค้า... อัญมณีและเครื่องประดับของไทย(รวม 10 ตลาด) ระหว่างปี... 2531-2535 : จำแนกเป็นรายสินค้า.....	110
38	ผลการวิเคราะห์แบบ CMS ของการส่งออกเพชรของไทย :... ช่วงปี 2531-2535.....	111
39	ผลการวิเคราะห์แบบ CMS ของการส่งออกพลอยของไทย :... ช่วงปี 2531-2535.....	112
40	ผลการวิเคราะห์แบบ CMS ของการส่งออกเครื่องประดับแท้... ของไทย : ช่วงปี 2531-2535.....	113
41	ผลการวิเคราะห์แบบ CMS ของการส่งออกเครื่องประดับ... เทียมของไทย : ช่วงปี 2531-2535.....	114
42	ผลการวิเคราะห์แบบ CMS ของการส่งออกสินค้าอัญมณีและ... เครื่องประดับของไทย(รวม 4 รายการ) ระหว่างช่วงปี... 2531-2535 : จำแนกเป็นรายตลาด.....	120
43	ปริมาณการนำเข้าอัญมณีที่ยังไม่ได้เจียรไนปี 2531-2537... ..	125
44	มูลค่าการนำเข้าอัญมณีที่ยังไม่ได้เจียรไนปี 2531-2537... ..	126
45	ปริมาณการนำเข้าอัญมณีที่เจียรไนแล้วปี 2531-2537... ..	127
46	มูลค่าการนำเข้าอัญมณีที่เจียรไนแล้วปี 2531-2537... ..	128
47	ปริมาณการส่งออกอัญมณีที่เจียรไนแล้วของไทยปี 2531-2537... ..	132
48	ปริมาณการส่งออกเครื่องประดับของไทยปี 2531-2537... ..	133
49	ปริมาณแรงงานในการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับของไทย... ปี 2531-2537.....	134
50	ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพแรงงาน(Labour Productivity) ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยปี 2531-2537	135

ตารางที่		หน้า
51	ปริมาณอุปกรณ์ที่ใช้ในการเจียรไนเพชร.....	140
52	ปริมาณอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเครื่องประดับ.....	143

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

รูปที่		หน้า
1	สัดส่วนการส่งออกเพชรไปยังประเทศหลักๆปี 2537.....	65
2	สัดส่วนการส่งออกพลอยและไข่มุกไปยังประเทศหลักๆ..... ปี 2537.....	67
3	สัดส่วนการส่งออกเครื่องประดับแท้ไปยังประเทศหลักๆ..... ปี 2537.....	69
4	สัดส่วนการส่งออกเครื่องประดับเทียมไปยังประเทศ..... หลักๆปี 2537.....	71
5	สัดส่วนการส่งออกอัญมณีสังเคราะห์ไปยังประเทศหลักๆ..... ปี 2537.....	73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย